

Bryssel den 13.10.2015
COM(2015) 495 final

**RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET OCH
EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN**

**om tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1896/2006 om
införande av ett europeiskt betalningsföreläggande**

1. INLEDNING

1.1. Förfarandets syfte och viktigaste kännetecken

Med förordning (EG) nr 1896/2006 av den 12 december 2006¹ skapades EU:s första civilprocessrättsliga förfarande, nämligen ett europeiskt betalningsföreläggande. Det har tillämpats i alla medlemsstater utom Danmark sedan december 2008. Förfarandet är valfritt och kan tillämpas i gränsöverskridande fall som ett alternativ till nationella betalningsförelägganden. Denna rapport har skrivits i enlighet med artikel 32 i förordningen, där det föreskrivs att kommissionen ska överlämna en detaljerad rapport till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om hur förfarandet med det europeiska betalningsföreläggandet fungerar.

Att snabbt och effektivt kunna driva in obestridda, utestående fordringar är mycket viktigt för de ekonomiska aktörerna i EU. Sena betalningar är en huvudorsak till insolvens, särskilt för små och medelstora företag, och leder till att många arbetstillfällen försvinner. Därför har många medlemsstater infört ett förenklat förfarande för betalningsförelägganden. Ett betalningsföreläggande ska vara ett snabbt och kostnadseffektivt rättsligt medel för att få en gäldenär att betala, under förutsättning att gäldenären inte motsätter sig betalningskravet. Nationella förfaranden är ofta inte tillämpliga eller omöjliga att genomföra i gränsöverskridande fall och deras effekt varierar betydligt.

Därför infördes det europeiska betalningsföreläggandet. Det gör att borgenärer kan driva in obestridda, privaträttsliga fordringar enligt ett enhetligt föreläggande som finns i 27 medlemsstater. Det är ett skriftligt föreläggande som inte kräver närvaro i domstol eller hjälp från en advokat. Sökanden behöver bara lämna in sin ansökan. Det krävs ingen bevisning som stöd för ansökan och sökanden behöver inte göra något mer medan förfarandet pågår. Ett europeiskt betalningsföreläggande utfärdas av domstolar eller andra juridiska myndigheter. Det har fri rörlighet i alla medlemsstater utan att det krävs ytterligare förfaranden innan det kan erkännas och verkställas (*exekvatur*) i den aktuella medlemsstaten. Det innebär att ett europeiskt betalningsföreläggande kan verkställas i andra medlemsstater, precis som betalningsförelägganden som utfärdats där, utan att det behövs något särskilt beslut (verkställbarhetsförklaring).

Detta standardiserade och effektiva förfarande är endast avsett för obestridda fordringar. För att säkra rätten till försvar kan svaranden därför bestrida fordran inom 30 dagar efter att betalningsföreläggandet utfärdats. Svaranden behöver bara uppge att den bestrider fordran utan att ange skälen till det, och behöver inte heller företrädas av en advokat. I så fall avslutas det europeiska betalningsföreläggandet. Fordran kan dock fortsätta att göras gällande enligt ordinarie rättsliga regler, och då granskas svarandens skäl fullständigt.

Som bilaga till förordningen finns standardformulär till det förenklade förfarandet, de är tillgängliga online på den europeiska e-juridikportalen på alla språk.² Formulären uppdaterades genom kommissionens förordning (EU) nr 936/2012 av den 4 oktober 2012.³ Uppgifter om vilka domstolar som har behörighet att utfärda ett europeiskt

¹ EUT L 399, 30.12.2006, s. 1.

² https://e-justice.europa.eu/content_european_payment_order_forms-156-en.do

³ EGT L 283, 16.10.2012, s. 1.

betalningsföreläggande finns på Europeisk civilrättslig atlas.⁴ Det europeiska rättsliga nätverket på privaträttens område publicerade 2010 en praktisk vägledning till förordningen.⁵

1.2. Metod och uppgiftsinsamling

Rapporten bygger på uppgifter som samlats in från olika källor.

En *Eurobarometer-undersökning* gjordes i juni 2010 bland 26 690 medborgare i EU27.

EU-kommissionen medfinansierade projektet "Simplification of Debt Collection in the EU" (Förenklad skuldindrivning i EU, ej på svenska) som leddes av universitetet i Maribor i Slovenien och omfattade 14 medlemsstater (Österrike, Belgien, Bulgarien, Cypern, Tjeckien, Tyskland, Spanien, Finland, Frankrike, Italien, Nederländerna, Polen, Portugal och Sverige). Projektet resulterade i två expertrapporter om förordning (EG) nr 1896/2006 och 14 nationella rapporter.⁶

För att få information om hur förfarandet tillämpas inledde kommissionen en undersökning i april 2013 genom att skicka ut ett frågeformulär till medlemsstaterna. De statistiska uppgifterna om tillämpningen av förfarandet uppdaterades och kompletterades ytterligare i juni 2014.

Vid det 45:e mötet mellan kontaktpersoner från *Europeiska rättsliga nätverket på privaträttens område* den 29–30 maj 2013 diskuterades de tekniska aspekterna av tillämpningen av europeiska förfaranden, däribland det europeiska betalningsföreläggandet, utifrån två arbetsdokument från kommissionen.

Dessutom har tre förhandsavgöranden från EU-domstolen om hur förordningen ska tolkas beaktats när rapporten togs fram.⁷

2. ÖVERGRIPANDE UTVÄRDERING AV FÖRORDNINGEN

Förordningens allmänna syfte att förenkla, påskynda och sänka kostnaderna för tvister vid obestridda fordringar samt ge fri rörlighet för europeiska betalningsförelägganden inom EU utan *exekvatur* (verkställbarhetsförklaring) har i princip uppnåtts. I de flesta medlemsstater har dock förfarandet endast tillämpats i ganska få fall.

Att döma av de studier och samråd som gjorts verkar det inte ha varit några större rättsliga eller praktiska problem att tillämpa förfarandet, inte heller att domar från förfarandet kan erkännas och verkställas utan exekvatur.

2.1. Statistiska uppgifter

Enligt tillgängliga uppgifter får medlemsstaternas domstolar in mellan 12 000 och 13 000 ansökningar om europeiska betalningsförelägganden varje år.⁸ De flesta ansökningarna (drygt

⁴ http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_information_en.htm

⁵ http://ec.europa.eu/justice/civil/document/index_en.htm

⁶ Se <http://www.acj.si/en/pres-simpf>.

⁷ Mål C-215/11, C-324/12 och de förenade målen C-119/13 och C-120/13.

4 000 årligen) görs i Österrike och Tyskland, där också flest europeiska betalningsförelägganden utfärdas. Mellan 300 och 700 ansökningar lämnas in årligen i Belgien, Tjeckien, Frankrike, Ungern, Nederländerna, Portugal och Finland. I övriga medlemsstater tillämpas förfarandet i mer begränsad omfattning. Mer detaljerade uppgifter om den aktuella användningen av det europeiska betalningsföreläggandet i varje medlemsstat hittas i bilagan.

2.2. Medvetenhet om att förfarandet finns och hur det fungerar

En Eurobarometer från 2010⁹ visade att medvetenheten om och användningen av europeiska förfaranden, däribland det europeiska betalningsföreläggandet, bland medborgarna är relativt låg: endast 6 % av de tillfrågade hade hört talas om det europeiska betalningsföreläggandet. Det kan förklaras av det faktum att förfarandet främst används av företag och jurister, och att relativt få medborgare är inblandade i gränsöverskridande tvister.

När medborgarna är medvetna om förfarandet anses det europeiska betalningsföreläggandet i allmänhet vara användbart för att driva in gränsöverskridande privaträttsliga fordringar som svaranden inte motsätter sig.

Kommissionen har genomfört ett projekt för att stödja små och medelstora företag med gränsöverskridande verksamhet genom att underlätta indrivning av skulder mellan länderna. Syftet var att förbättra förståelsen, medvetenheten och användningen av de rättsliga instrument som finns, däribland förordningen.¹⁰

3. SÄRSKILDA BEDÖMNINGSPUNKTER

3.1. Geografiskt tillämpningsområde: "Gränsöverskridande fall"

Förordningen är tillämplig på gränsöverskridande tvister där åtminstone en av parterna har sin hemvist eller vanliga vistelseort i en annan medlemsstat än den medlemsstat där den anlitade domstolen ligger. Begränsningen till "gränsöverskridande" fall motsvarar tillämpningsområdet för andra rättsliga medel i sammanhanget, som det europeiska småmålsförfarandet.¹¹ Förfarandets användare kanske inte alltid är medvetna om eller förstår denna begränsning. De kan tro att fler av deras fall skulle omfattas av förordningen. Detta bekräftas av att några företag skapat ett konstgjort gränsöverskridande scenario enligt förordningen för att dra nytta av dess fördelar, till exempel genom att överföra sin fordran till ett utländskt företag. Det exemplifierar hur effektivt förfarandet upplevs vara.

⁸ Se bilagan (Statistik över användningen av det europeiska betalningsföreläggandet) för detaljer och källor.

⁹ http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_351_en.pdf

¹⁰ http://ec.europa.eu/growth/smes/support/cross-border-enforcement/index_en.htm

¹¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 861/2007 av den 11 juli 2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande (EUT L 199, 31.7.2007, s. 1).

3.2. Behörighet

Fem medlemsstater har koncentrerat behörigheten att hantera europeiska betalningsförelägganden till en enda domstol/myndighet.¹² I övriga medlemsstater är lokala och regionala domstolar (eller notarier som i Ungern) behöriga att utfärda europeiska betalningsförelägganden.

Specialisering kan ha vissa fördelar, som att garantera att det finns specialkunskaper om förfarandet och språkkunskaper. Å andra sidan kan medborgarna, särskilt konsumenter, föredra att lämna in ansökningar till sin lokala behöriga domstol, även om det europeiska betalningsföreläggandet är ett skriftligt förfarande. Huruvida fördelarna med specialisering överväger nackdelarna kan också bero på medlemsstatens geografiska läge. Sammanfattningsvis går det inte att bedöma utifrån uppgifterna i bilagan ifall ett centraliserat system leder till att förfarandet används oftare. Med tanke på att förfarandet är skriftligt och inte omfattar domstolsprövning, och det inte krävs någon prövning av innehållet i fordran, är det mycket lämpligt att behandlas elektroniskt (se 3.5 nedan). Därför verkar det europeiska betalningsföreläggandet passa bättre för centraliserad domstolshantering än andra förfaranden som kräver prövning av innehåll och bevisning, vilket gör att domstolen bör ligga närmare de tvistande parterna.

3.3. Ansökan om ett europeiskt betalningsföreläggande

3.3.1. Huvudfordran och ränta

Fordran måste gälla ett bestämt belopp som har förfallit till betalning när ansökan om europeiskt betalningsföreläggande lämnas in. Fordrans belopp omfattar huvudfordran samt i förekommande fall ränta, avtalsvite och kostnader. Om ränta begärs måste ansökan innehålla räntesats och tidsperiod för vilken ränta beräknas. I mål C-215/11¹³ klargjorde EU-domstolen att en sökande i ansökan bör kunna begära ränta fram till det datum då huvudfordran har betalats. I sådana fall är den nationella domstolen fri att fastställa hur föreläggandets formulär E ska fyllas i, på villkor att den svarande informeras om hur räntan beräknas.

Kommissionens förordning (EU) nr 936/2012 av den 4 oktober 2012¹⁴ om ändring av bilagorna till förordningen om ett europeiskt betalningsföreläggande föreskriver att svaranden får information, i formulär E, rutan "Viktigt meddelande till svaranden", om att det enligt nationell lag kan föreligga skyldighet att betala ränta till och med dagen för verkställandet av föreläggandet, vilket ökar det totala belopp som ska betalas. Formulär E verkar dock inte tillräckligt detaljerat för att omfatta en lämplig beskrivning av vilken ränta som kan tas ut. Ytterligare ändringar av formulären bör därför övervägas.

3.3.2. Språk för ansökan

I de flesta medlemsstater måste ansökan lämnas in på något av landets officiella språk. Vissa medlemsstater accepterar även främmande språk: Tjeckien, Estland, Cypern och Sverige accepterar engelska; Frankrike accepterar engelska, tyska, italienska och spanska.

¹² Handelsdomstolen i Zagreb, Amtsgericht i Berlin-Wedding, Oporto District Court, Helsingfors tingsrätt, Kronofogdemyndigheten.

¹³ Iwona Szyrocka, EU-domstolens dom den 13 december 2012.

¹⁴ EUT L 283, 16.10.2012, s. 1.

Krav på översättning fördyrar och försenar förfarandet, även om det europeiska betalningsföreläggandet är ett förfarande där det inte krävs inlämning och prövning av bevisning. Ansökningsformuläret kan översättas automatiskt till det officiella språket i den medlemsstat där domstolen ligger. Eftersom det innehåller rutor krävs i de flesta fall ingen översättning. För att målet om ett verkligt europeiskt förfarande ska nås bör alla medlemsstater acceptera europeiska betalningsförelägganden på minst ett annat språk än landets officiella språk.

3.3.3. Elektronisk inlämning av ansökan

Många medlemsstater tillåter elektronisk inlämning av ansökan¹⁵ eller planerar att utveckla elektronisk behandling i framtiden i alla domstolar som är behöriga att hantera europeiska betalningsförelägganden.¹⁶

Efter en studie från kommissionen om möjligheterna till elektronisk ansökan av europeiskt betalningsföreläggande delfinansierar kommissionen nu ett pilotprojekt i frågan. Nio medlemsstater deltar i pilotprojektet e-CODEX för det europeiska betalningsföreläggandet.¹⁷ Deltagarna agerar antingen som sändare, mottagare eller båda delarna. Sändarna tillåter användarna att skicka fordringar (dvs. formulär A) för europeiska betalningsförelägganden till en mottagare. Mottagarna accepterar fordringar och vidarebefordrar dem elektroniskt till den domstol som anges i det inlämnade formuläret A. Den aktuella domstolen kan senare skicka tillbaka elektroniska svar (t.ex. formulär B, formulär E osv.) på samma sätt. För närvarande har inte alla pilotmedlemsstater ett system i drift: några av dem är fortfarande i testskedet och planerar att ta systemet i drift under 2015 eller 2016. De "sändande" medlemsstaterna tillåter i allmänhet enbart större juridiska aktörer att lämna in fordringar elektroniskt. t.ex. jurister, banker, försäkringsbolag och socialförsäkringsinstitut, och inte nödvändigtvis allmänheten. Exempel på sådana nationella inlämningssystem som är tillgängliga för större aktörer finns redan i Tyskland och Österrike. Inom en snar framtid kommer den europeiska e-juridikportalen som sändare att erbjuda även allmänheten att lämna in ansökningar elektroniskt. Det kommer dock endast att gå att lämna in elektroniskt till de "mottagande" medlemsstater som framgångsrikt har genomfört integreringstesten med den europeiska e-juridikportalen och som har ett fungerande e-CODEX-system.

3.3.4. Granskning av ansökan

Tre medlemsstater¹⁸ rapporterade att en hög andel ansökningar skickas tillbaka av domstolarna för komplettering eller korrigerings. Som skäl för returerna anges ofta att parterna har lämnat felaktiga eller ofullständiga uppgifter (till exempel saknas sökandens adress eller namnteckning), ofullständiga ansökningar om ränta och obetalda domstolsavgifter.

¹⁵ Tjeckien, Tyskland, Estland, Frankrike, Litauen, Österrike, Slovenien, Slovakien, Finland, Sverige, Storbritannien, Cypern.

¹⁶ Irland, Italien, Malta, Portugal.

¹⁷ Österrike, Estland, Frankrike, Tyskland, Grekland, Italien, Polen och Nederländerna.

¹⁸ Tyskland, Nederländerna och Sverige.

De dynamiska formulär som finns på den europeiska e-juridikportalen hjälper användarna att fylla i ansökningarna korrekt. På portalens webbsida Europeisk civilrättslig atlas får användarna också hjälp att fastställa behörig domstol. Under andra halvåret 2015, efter att EU-domstolens databas tagits i bruk, kommer det att vara ännu lättare att fastställa vilken domstol som är behörig att ta emot ansökan. Det kunde undersökas hur man kan ge ytterligare förklaringar för att fylla i formulären på Europeiska e-juridikportalen, och hur de elektroniska formulären kunde innehålla mer uppgifter om den begärda röntan. Även om det inte finns något rättsligt krav på medlemsstaterna att erbjuda stöd att fylla i formulären, vilket föreskrivs i förordning (EG) nr 861/2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande, skulle medlemsstaterna kunna utöka det stöd som ges till medborgarna i ett europeiskt småmålsförfarande till att gälla även ett europeiskt betalningsföreläggande. Det skulle både gagna medborgarna och effektivisera den rättsliga administrationen i fråga om tid och pengar.

I förordningen anges uttryckligen att ansökan om ett europeiskt betalningsföreläggande får prövas genom ett automatiskt förfarande. Detta gäller i Österrike och Tyskland. Eftersom det europeiska betalningsföreläggandet är ett skriftligt förfarande utan prövning av bevisning eller förhandlingar verkar det särskilt lämpligt för en helt elektronisk behandling. Det kunde göra att det går snabbare att behandla förfarandet (se även 3.4 nedan). Eftersom det är enkelt att registrera ett överklagande av ett betalningsföreläggande som utfärdats automatiskt och förfarandet gör dokumenten lättåtkomliga, tas svarandens rättigheter tillvara i tillräcklig omfattning.

3.4. Utfärdande av ett europeiskt betalningsföreläggande

Av tillgängliga uppgifter framgår att kravet att domstolar ska utfärda europeiska betalningsförelägganden inom 30 dagar efter ansökan i allmänhet endast respekteras i vissa medlemsstater. Enligt de medlemsstater som har lämnat relevanta uppgifter utfärdar domstolarna betalningsförelägganden i tid i följande länder: Malta (1 vecka), Belgien och Irland (2 veckor), Tyskland (2–3 veckor), Bulgarien och Litauen (30 dagar). Domstolarna fattar sitt beslut inom 1–2 månader i Grekland och Luxemburg, inom 2 månader i Frankrike och Finland, upp till 4 månader i Österrike, Tjeckien, Cypern, Estland, Polen, Nederländerna, Portugal, Sverige och Slovenien, upp till 6 månader i Ungern, 8 månader i Spanien och 9 månader i Slovakien.

De långa väntetiderna kan knappast motiveras, eftersom förfarandet inte kräver någon prövning av bevisning eller förhandlingar med parterna. Det är helt nödvändigt att förkorta tiden, eftersom snabb indrivning av obestridda fordringar har en stor påverkan på företagens kassaflöde, särskilt små och medelstora företag. Dessutom kan det betraktas som ett brott mot förordningen att systematiskt försumma de tidsfrister som fastslås i förordningen. Att ytterligare utveckla den elektroniska behandlingen av förfarandet kan bidra till att lösa problemet. Kommissionen kommer att fortsätta att bevaka detta område noggrant för att se om förhållandena förbättras.

3.5. Delgivning av europeiska betalningsförelägganden och andra handlingar

Inga större problem har rapporterats med delgivningen av dokument när det gäller europeiska betalningsförelägganden. De enda klagomål som har mottagits rör kostnaderna för gränsöverskridande delgivning. Enligt kommissionens rapport från december 2013 om

tillämpningen av förordning (EG) nr 1393/2007¹⁹ har EU:s regler bidragit till att snabba på delgivningen av handlingar mellan EU-länderna, trots att antalet fall ökar. Delgivningstiderna för juridiska handlingar har minskat i Österrike, Belgien, Finland, Tyskland, Grekland och Portugal. Det finns flera olika delgivningsmetoder i medlemsstaterna. Medlemsstaterna uppmanas att använda billiga delgivningsmetoder för europeiska betalningsförelägganden, som rekommenderade brev.

Även om det finns planer på elektronisk delgivning av handlingar som en möjlig delgivningsmetod i artiklarna 13 och 14 i förordningen, så är det ännu inte verklighet i EU:s aktuella rättssystem. Orsakerna kan vara både rättsliga och tekniska. Artiklarna 13 och 14 innebär att elektronisk delgivning regleras av nationell lag i den stat där delgivningen sker. Därför bör det vara ett krav att det finns nationella lagar om elektronisk delgivning av handlingar för att sådan ska ske. Enligt förordning (EG) nr 1393/2007 om delgivning i medlemsstaterna av rättegångshandlingar och andra handlingar,²⁰ som är tillämplig på elektronisk delgivning i samband med förordningen om ett europeiskt betalningsföreläggande,²¹ så är det inte ens teoretiskt möjligt med direkt elektronisk delgivning av en handling från en domstol till en part i en annan medlemsstat. Slutligen kan tekniska orsaker och inkompatibilitet mellan de nationella systemen för elektronisk delgivning ytterligare hindra utvecklingen av gränsöverskridande elektronisk delgivning.

3.6. Kostnader

Enligt förordningen fastställs domstolsavgifter i nationell lag. Om svaranden däremot skulle bestrida det europeiska betalningsföreläggandet kräver förordningen att de sammanlagda domstolsavgifterna för europeiska betalningsförelägganden och ordinarie förfaranden inte får överstiga avgifterna för enbart de ordinarie förfarandena. Tillgängliga uppgifter om domstolsavgifter för europeiskt betalningsföreläggande visar att de motsvarar avgifterna för liknande nationella tvisteförfaranden, och varierar kraftigt beroende på i vilken medlemsstat ansökan görs. Metoderna för avgiftsberäkning skiljer sig också åt mellan medlemsstaterna (fasta avgifter eller en procentsats av fordran eller en kombination av dessa). Faktiskt har medborgarna ibland klagat över storleken på avgifterna i några medlemsstater.

Det största problemet med domstolsavgifter som rapporterats till kommissionen var dock att potentiella sökanden inte har någon insyn i avgifterna. För att komma till rätta med problemet har *Europeiska rättsliga nätverket på privaträttens område* publicerat dessa uppgifter på Europeiska e-juridikportalen.²²

¹⁹ Rapport från kommissionen till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1393/2007 om delgivning i medlemsstaterna av rättegångshandlingar och andra handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur, COM(2013) 858 final.

²⁰ EUT L 324, 10.12.2007, s. 79.

²¹ Se artikel 27.

²² https://e-justice.europa.eu/content_court_fees_epo-305-en.do

3.7. Bestridande av ett europeiskt betalningsföreläggande

Det har visat sig att svarande inte ofta bestrider europeiska betalningsförelägganden, även om antalet bestridanden skiljer sig mellan medlemsstaterna. Till exempel är bestridanden marginella i Österrike (4 %), medan de i Frankrike och Tyskland uppgår till omkring 16 %, och drygt 50 % i Grekland.

I allmänhet har inga problem rapporterats med bestridanden av europeiska betalningsförelägganden. Enligt artikel 17.2 blir effekten av ett bestridande att målet överförs till ett ordinarie förfarande. Eftersom europeiska betalningsförelägganden kan röra små fordringar enligt betydelsen i förordningen om ett europeiskt småmålsförfarande, har kommissionen föreslagit att göra det möjligt att efter bestridandet överföra målet till ett europeiskt småmålsförfarande, i den mån detta förfarande kan tillämpas.²³

3.8. Förnyad prövning

Den förnyade prövning i undantagsfall som avses i artikel 20 syftar till att rätta till fall då svaranden inte kände till den utfärdande medlemsstatens förfaranden och inte kunde försvara sig korrekt. Det kan till exempel ske om betalningsföreläggandet skickades till fel adress. I förordningen fastställs villkoren för rätten till förnyad prövning, medan själva förfarandet styrs av nationell lag. Information om de olika förnyade prövningarna i medlemsstaterna finns på webbsidan Europeisk civilrättslig atlas.

I mål C-324/12²⁴ beslutade domstolen att åsidosättande av fristen för att bestrida ett europeiskt betalningsföreläggande på grund av ett felaktigt agerande från svarandens ombud inte kan utgöra grund för förnyad prövning av detta föreläggande enligt artikel 20. Ett sådant åsidosättande omfattas nämligen inte av exceptionella omständigheter i den mening som avses i artikeln.

Nationella förfaranden för förnyad prövning skiljer sig mycket mellan medlemsstaterna och ibland mellan olika EU-instrument (t.ex. europeisk exekutionstitel, europeiskt betalningsföreläggande, småmålsförfarande och underhållsförordningar). Att genomföra en förnyad prövning när ovanstående EU-instrument tillämpas har dessutom lett till frågor och osäkerhet.

De förenade målen C-119/13 och C-120/13²⁵ handlade om en situation där europeiska betalningsförelägganden inte delgavs eller inte nådde de svarande, eftersom de hade flyttat. EU-domstolen beslutade att förordning (EG) nr 1896/2006 måste tolkas som att förfarandena i artiklarna 16–20 i förordningen inte gäller om det framgår att ett europeiskt betalningsföreläggande inte har delgivits på ett sätt som uppfyller minimikraven i artiklarna 13–15 i förordningen. När en sådan brist visar sig först efter verkställighetsförklaringen av ett europeiskt betalningsföreläggande måste svaranden ha möjlighet att invända mot den bristen, vilken om den bevisas i vederbörlig ordning medför att verkställighetsförklaringen är ogiltig.

²³ Förslag till förordning om ändring av förordning (EG) nr 861/2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande och förordning (EG) nr 1896/2006 om införande av ett europeiskt betalningsföreläggande, (COM(2013) 794 final.

²⁴ Novontech-Zala, EU-domstolens dom den 21 mars 2013.

²⁵ Eco cosmetics (C-119/13) och Raiffeisenbank St. Georgen (C-120/13), EU-domstolens dom den 4 september 2014.

Följden av EU-domstolens beslut i målen C-119/13 och C-120/13 är att en grundläggande del i skyddet av rätten till försvar i ett förfarande med enhetligt europeiskt betalningsföreläggande, nämligen rätten för en utebliven svarande att begära omprövning av fallet om föreläggandet inte har delgivits korrekt, inte regleras i förordningen utan i nationell lag.

För att garantera att en svarande kan överklaga enligt EU-lagstiftningen bör villkoren för förnyad prövning enligt artikel 20 tydliggöras i framtiden. Inspiration kan hämtas från de senare bestämmelserna i underhållsförordningen och ändringsförslaget till småmålsförfarandet. Det skulle också öka enhetligheten mellan EU:s civilrättsliga instrument.

3.9. Verkställighet

Inga särskilda problem har rapporterats med att verkställa europeiska betalningsförelägganden. Ett hinder som har rapporterats är bristen på insyn i gäldenärens tillgångar när det gäller verkställighet över landsgränserna. Frågan är dock av allmän karaktär och berör all slags gränsöverskridande verkställighet inom EU, inte specifikt verkställighet av europeiska betalningsförelägganden.

3.10. EU-domstolens rättspraxis vid oskäliga avtalsvillkor och betalningsförelägganden

EU-domstolen har ombetts att, mot bakgrund av direktiv 93/13/EEG om oskäliga villkor i konsumentavtal, undersöka hur förfaranden för nationella betalningsförelägganden tillämpas och verkställs i fråga om de EU-rättsliga principerna om likvärdighet och effektivitet. Det har väckts frågor om ifall EU-domstolens beslut påverkar användningen av betalningsförelägganden i konsumenttvister. Själva grunden till betalningsförelägganden bygger på att det bevismässiga stödet för en fordran i princip inte prövas, till skillnad från ordinarie rättsliga förfaranden.

EU-domstolen framhöll att eftersom de nationella mekanismerna för indrivning av obestridda fordringar inte är harmoniserade styrs nationella betalningsförelägganden av nationella lagar, i enlighet med principen om medlemsstaternas processuella autonomi. Detta gäller dock endast under förutsättning att förfarandena inte är mindre förmånliga än de förfaranden som avser liknande situationer som regleras av nationell rätt (likvärdighetsprincipen) och inte gör det praktiskt omöjligt eller orimligt svårt att utöva konsumenträttigheterna enligt EU:s lagstiftning (effektivitetsprincipen).²⁶

EU-domstolen beslutade i mål C-618/10 med hänvisning till mål C-473/00²⁷ att effektivitetsprincipen utgör ett hinder för nationell lagstiftning, som inte tillåter den nationella domstolen att, trots att den har tillgång till alla rättsliga och faktiska omständigheter som är nödvändiga i detta hänseende, ex officio bedöma huruvida ett villkor om dröjsmålsränta som intagits i ett avtal mellan en näringsidkare och en konsument är oskäligt, såvida konsumenten inte har bestritt betalningsföreläggandet.

²⁶ Banco Español, (C-618/10), EU-domstolens dom den 14 juni 2012.

²⁷ Cofidis, C-473/00, punkt 35.

Enligt EU-domstolens rättspraxis kan inte de specifika drag hos rättsprocesser under nationell lag mellan säljare eller leverantörer och konsumenter utgöra en faktor som påverkar det rättsskydd som konsumenter måste få enligt bestämmelserna i direktiv 93/13/EEG.²⁸ EU-domstolen har också, i samband med omprövning av skiljedomar som vunnit laga kraft, understrukit att kravet att följa effektivitetsprincipen inte kan dras så långt som att en nationell domstol fullt ut måste kompensera för om den berörda konsumenten varit helt passiv.²⁹

Andra domar från EU-domstolen om effektivitetsprincipen³⁰ handlar om betalningsförelägganden efter att de bestridits, när fordran gått vidare till ordinarie rättsprocesser eller andra civilprocesser. I mål C-618/10, Banco Español, gör EU-domstolen en tydlig skillnad mellan den särskilda situationen innan ett betalningsföreläggande bestrids och andra situationer. Detta mål handlade om att fastställa vilket ansvar en nationell domstol har enligt bestämmelserna i direktiv 93/13/EEG, när det gäller ett betalningsföreläggande som konsumenten ännu inte har bestridit. EU-domstolen understryker att i alla fall då frågan uppstår huruvida en nationell rättslig bestämmelse gör det omöjligt eller mycket svårt att tillämpa EU:s lagstiftning måste det analyseras vilken funktion bestämmelsen har i förfarandet, dess utveckling och särskilda drag som en helhet, inför alla nationella organ.

Enligt artikel 8 i förordningen krävs att domstolen prövar om fordran förefaller välgrundad *på grundval av de uppgifter som den har tillgång till*. Domstolarna har möjligheten att, om de vid första anblicken (*prima facie*) tvivlar på att fordran eller en del av den (t.ex. räntan) är befogad, föreslå för sökanden att utfärda endast ett partiellt betalningsföreläggande, enligt artikel 10 i förordningen.³¹ Beloppet på fordran kan sedan skrivas upp till fullt värde efter att det europeiska betalningsföreläggandet har bestridits, och efter att fordran har prövats i ordinarie domstolsförfarande. Slutsatsen blir därför att förfarandet med europeiskt betalningsföreläggande överensstämmer med EU-domstolens rättspraxis.

4. SLUTSATSER

Det europeiska betalningsföreläggandet infördes för att förenkla, påskynda och sänka kostnaderna för indrivning av obestridda fordringar, och för att ge borgenärer, i synnerhet små och medelstora företag, ett snabbt och effektivt rättsligt verktyg. Detta politiska mål är lika aktuellt i dag som det var när förordningen antogs.

²⁸ Banco Español, punkt 46

²⁹ Asturcom Telecomunicaciones, domstolens dom den 6 oktober 2009, punkt 47.

³⁰ Se C-168/05 Mostaza Claro; C-40/08 Asturcom Telecomunicaciones; C-243/08 Pannon GSM, C-137/08 VB Pénzügyi Lízing, C-453/10 Pereničová and Perenič.

³¹ Observera att även i förfaranden med nationella betalningsförelägganden tillåts sådana *prima facie*-kontroller. Det är inte ovanligt att domstolen på eget initiativ sänker överdrivna krav på ränta, t.ex. i det franska *injonction de payer*. Även det tyska *Mahnverfahren*, som till stor del är automatiserat, är utformat för att avvikelser i fordran ska upptäckas och ex officio kunna åtgärdas av domstolen, antingen genom att den föreslår ett partiellt betalningsföreläggande för sökanden (vilket alltså ex officio sänker det begärda beloppet) eller genom att den avslår ansökan.

I ovanstående utvärdering av förfarandet framgår det att förordningen på det stora hela fungerar på ett bra och tillfredsställande sätt. Tillämpningen av förordningen har generellt förbättrat, förenklat och påskyndat hanteringen av obestridda penningfordringar i gränsöverskridande tvister. Mot bakgrund av detta anses det för närvarande inte lämpligt att ändra de grundläggande parametrarna i det europeiska förfarandet.

Det europeiska förfarandet är dock inte tillräckligt känt bland företag, medborgare, jurister och domstolar. Det krävs mer insatser för att sprida kunskap om det, både på EU-nivå och medlemsstatsnivå. Förordningen ska marknadsföras på ett effektivt och aktivt sätt, så att allmänheten och yrkesfolk får information om det europeiska betalningsföreläggandet.

Tillämpningen av förordningen kan dessutom förbättras genom icke lagstiftande åtgärder för genomförande. Kommissionen kommer att använda samarbetsmekanismen i *Europeiska rättsliga nätverket på privaträttens område* på ett aktivt sätt för att förbättra genomförandet och främja tillämpningen av detta användbara instrument. Förfarandet kan även förbättras genom att elektronisk behandling införs och genom att medlemsstaterna ser över om det är lämpligt att centralisera hanteringen av mål som omfattas av förfarandet.

Bilaga

Statistik över användningen av det europeiska betalningsföreläggandet

Uppgifterna täcker perioden 2012–2013. Om inget annat anges i tabellen så gäller uppgifterna år 2012.

	Antal ansökningar	Betalningsförelägganden för verkställighet	Ansökningar returnerade för komplettering/korrigering	Ändring av ansökan	Antal bestridanden	Antal utfärdade betalningsförelägganden	Förfarandenas längd
Belgien	319	•	några få	några få	•	261	1–2 veckor
Bulgarien	109	54	14	1	4	82	30 dagar
Tjeckien (2013)	358	•	•	•	•	210	2 veckor till 6 månader
Tyskland	4 130	•	85 %	5 %	633	90 %	2–3 veckor
Estland	6	2	3	2	1	2	1 vecka till 5 månader
Irland	189	11	65	0	51	134	2 veckor
Grekland	168	•	•	0	>50 %	149	1–2 månader
Spanien	63	•	•	•	•	72***	8 månader
Frankrike	335	•	118	•	+/- 16 %	305	2 månader
Cypern (2013)	11	4	1	0	2	9	2 veckor till 5 månader
Litauen	9	23	0	•	5	7	30 dagar
Luxemburg (2013)	218	173	102	59	31	127	1–2 månader
Ungern	442	144	•	•	24	489***	0–3

(2013)							månader (350 fall); 3–6 månader (139 fall)
Malta	1	0	0	•	0	4***	En vecka
Neder- länderna	372 (2011)	•	80 %	10 %	80	194	5 månader
Österrike	4 367 (2012) 2 119 (2013)	•	237 (2012) 129 (2013)	2 (2012) 1 (2013)	175 (2012) 212 (2013)	4 092 (2012) 2 074 (2013)	1,5–4 månader (2013)
Polen	1 800 sedan 2008	0	263	50	194	1 016	4,5 månader
Portugal	485 (2012) 296 (2013)	97 (2012) 166 (2013)	10 (2012) 25 (2013)	•	•	•	(2012) 5 månader
Slovenien	12	35	1	5	1	7	5 månader
Slovakien (2013)	86	8	14	4	16	54	1–9 månader
Sverige (2013)	91	27	83	•	23	62	142 dagar (85 dagar för obefogade ansökninga r osv.)
Finland (2013)	633	•	mindre än 10	mindre än 10	52	cirka 400	2 månader
Stor- britannien och Nordirland (2013)	208	108	Inga uppgifter från England och Wales eller Skottland	Inga uppgifter från England och Wales eller Skottland	Inga uppgifter från England och Wales eller Skottland	Inga uppgifter från England och Wales 1 (Skottland)	Inga uppgifter från någon brittisk domstol

			5 (Nord- irland)	1 (Nord- irland)	5 (Nord- irland)	23 (Nord- irland)	
Kroatien*	•	•	•	•	•	•	•
Italien**	•	•	•	•	•	•	•
Lettland	•	•	•	•	•	•	•
Rumänien	•	•	•	•	•	•	•

- Inga uppgifter

* Observera att Kroatien blev EU-medlem först den 1 juli 2013.

** Det finns ingen separat statistik för europeiska betalningsförelägganden; de behandlas statistiskt tillsammans med nationella betalningsförelägganden.

*** Omfattar ansökningar från tidigare år.